

Fekete Istvánnak szobrot állított szülőfaluja*

Tisztelt Ünneplő Közönség! Szent István ünnepi falunapra jött össze Gölle népe, hogy szobrot állítson nagynevű írófiának! Fekete István „szülöttem földjén” állunk, aki a századforduló évében, száz esztendeje látta meg e faluban a napvilágot, s akit „Mester Pistának” nevezett a falu népe s iskolatársai.

A falu tanítója volt az édesapja. A nemzet fia pedig a szépen beszélő magyar író, akinek kapcsos díszkötésbe kellene kötni írásainak minden sorát, szépségét és szülőföldszeretét, hogy megőrződjék, mint az imádságos könyvbe préselt szagos menta.

A magyar falu életének a templom és az iskola volt századokon keresztül a nevelője. Itt Göllében is. Itt tanulta meg Fekete István is a betűvetést, az egyszeregyet, az énekszót, a himnuszt, az életkísérő dalokat, a faluközösség munkaszeretét és erkölcsvilágát, amelyet később minden sora revelált kötetében, sugározva azt faluja és nemzete számára. Itt érezhette meg az író Gölle népének *hagyományörző* erejét először. Innen nézhetett vissza ösztönösen a magyar nép történelmébe, példákat keresve és mutatva a nemzet ifjúsága számára, a megmaradást Tüskevár szimbolikus falai között, a somogyági szülőföld rengeteg erdejében, nyelvének, hitének, hagyományainak, tiszta magyarságának, s fényesen gazdálkodó polgárságának állattartó sikereiben, amelyről a Somogyvármegye című újság 1909. január 5-én megjelent számában azt táviratozta a főváros: „Budapesten a ma megnyílt országos állattenyésztési kiállításon az első díjat Somogy vármegye nyerte el. Az első díjat Fekete Árpád göllei birtokos tehene kapta. A híres Tolna megyei tehene – így csak a második díjhoz jutottak.” Ebből a *hazai világból* merítette írásainak minden szépségét a nagy író.

Fekete István az ezredfordulón lenne 100 éves. Micsoda században zajlott le életrajza! Húszéves korában érte hazáját a megcsontoló trianoni tragédia. Nem volt forradalmár, de a nehéz évtizedekben mindig népe mellé állt, mert szerette annak történelmét. Regényeiben a megírt történelem mögött mindig *dallam volt érezhető*, s ez a dallam szívdobogtatón magyar volt. Tükörfényes írásaiból a Bogácsot, a Lutrát, a Kelét, a Vukot szerette a rajongó tanulóifjúság. Sikereiről beszél a 16 kiadást megért Tüskevár, a század szociográfiáját bemutató, a második világháború felé menetelő Zsellérek és Kovács István filmje is.

Könyveinek már az első mondatai fogságba ejtették az olvasókat: „Az erdőben a haldokló tél sóhajtott, az utakon a langyos párák ringatták a tavaszt, az égen túl tavaszon és télen *felhőselymek* hamvában fürödve úszott a hold.” Ilyen szépségek után alig lehet az olvasónak letenni a könyvet! Micsoda mondatok: „Öregedett a nyár szíve”, „Az erdőre ránevetett az ősz”, „A csengők hangja nevetve futott a szán előtt”, „A nesztelen talpú éjszaka”, „A hold nézte az ég magasságát a víz mélységében”. Szépszavú költészet volt ez a mondata is: „Mátyás kalapja mellé sárga kankalint tűzött és úgy érezte, hogy az erdőben is húsvét van.” Százezres példányszámú köteteit – noha az Akadémiai Kiadó 1949-től sokáig még a nevét sem említette – *rongyosra olvasták a könyvtárakban*.

Fekete István stílusa *siker* volt, költői prózája pedig Krúdyéhoz és Dallos Sándoréhoz hasonlított. Igazat adok azoknak, akik azt mondták – író fia után – írásaira jellemző jelzőként: vallásos istenhíte volt, *antikommunista* világnézete, *hazaszeretete* pedig nemzeti érzéséből táplálkozott.

Engedjék meg nekem, hogy Gölle falunak és népének köszönetet mondjak, amiért szobrot emeltek nagy szülöttüknek, akinek a szülőföld elmondhatatlan szeretete – az író vallomásából tudom – nemcsak az agyában, írásaiban és kötetében volt jelen, hanem a szívében is. Fekete Istvánnak mindig az volt a célja és eszménye, hogyan lehet embertársainkat *megelőgedetté és emberré tenni* a hazában! Legyen erre mindig büszke Gölle népe.

A közelgő új évezred előtti *utolsó* Szent István ünnepének másnapján, hadd hajtjam meg fejemet Gölle népe előtt, aki a tájban már másodszer tudott emléket állítani – az ugyancsak

* Elhangzott 1999. augusztus 21-én, Göllén, a szobor avatásán. (Szerk.)

Farkas Pál szobrászművész és Kanyar József a szobor előtt

göllei szülött Bodó Imre agrármérnök eszmei irányításával –, előbb Dombóváron egy emlékházzal, most pedig az író szülőfalujában e szoborral.

Somogy megye közgyűlése Somogyért címmel nemrég postumus kitüntetését adományozott Fekete Istvánnak, amelyet Amerikában élő író fia vett át. A kitüntetéssel együtt járó jutalmat az író fia hátrahagyta Bodó Imrénének, a Dombóvári Fekete István Kulturális Egyesület elnökénél, hogy azt fordítsa legjobb belátása szerint a legszükségesebb célra. Ő javasolta, hogy az író szülőfalujában állítsanak belőle szobrot. Mindezzel az író fia is egyetértett, és ünnepi határozatot fogadott el Gölle önkormányzata és lakossága, hogy az adományból és a gyűjtésből szülőfalujában elkészül a szobor.

Az író becsülte szülőfaluja. Többször látta vendégül a fővárosban a göllei fiatalokat is, akiket mindig a falujáról meséltetett, arról miként jutott előrébb a szülőfalu népe új iskolájában, modern gazdálkodásában. És most elkészült a szobor, amelyről azt szokták mondani, hogy a *szülőföld szobrai tudnak a legmagasabbra nőni!* Legyen ez a sorsa Farkas Pál alkotásának Göllében!

Fekete Istvánnak nem a szülőföldjén van a sírja, hanem a fővárosban a Farkasréti temetőben. *Szíve* azonban a szülőföldjén maradt. „Mester Pista” az *irodalom mestere* lett, tanító édesapjának nagynevű „utóda”, aki már nem elemi fokon tanítja nemcsak Gölle népét, de a *nemzetet is* szépszavú alkotásaival. Kívánom, hogy a szülőföld szobra mindig maga köré gyűjthesse az országot, a világot és a szülőfalu lakóit és azok örök emlékezetét.

Kanyar József